

volt részese az elismerésre méltó előadásnak.

Egy lelkes, kedves, mai témájú, bár nem túl sokat mondó kis zenés vígjáték emléke is él a kamaraszínházból: Tóth Miklós—G. Dénes György *Jeggyűrű a mellényzsebben* című háromfelvonásos *Visky* András mai ízlésű, könnyed, többnyire tánczenei melódiáival. Az áradó üdeségnek, humornak izléssel adott helyet Szász Károly rendezése, amelyben jókedvvel mókázik a két fiatal színész — *Demjén* Gyöngyvér és *Király* Levente mellett — a jelentősebb feladatokhoz szokott *Miklós* Klára, *Kormos* Lajos, *Pagonyi* Nándor és *Décsy* Györgyi is. A közönség feltétlenül felüldülve hagyja el a nézőteret az előadás után, s ugyanakkor e műfajban is a színház nem lebecsülendő lépést tett előre igényességében.

Végül is mindent összegezve: a várakozás még mindig fennáll színházunkkal szemben, de a jelek biztatók. A hozzáfűzött remények akkor teljesülnek, ha lépésről lépésre érvényesül a tudatos műsorpolitika mellett, illetve azon belül a modern színház elve, amely feltételezi az eszmei tisztaságot, a magasrendű művészi törekvéseket, anélkül, hogy kizárná az igényes, újszerű vállalkozásokat, kísérletezéseket. Vissza kell nyernie, s részben újonnan kell megszereznie a szegedi színháznak prózai előadásaihoz a közönség bizalmát, szeretetét. Ha a színházon belül fenntartás nélküli becsülete, rangja és helye lesz e szándéknak, akkor a közönség is mindenkor megtalálja és megkedveli helyét az ő színházában.

LÖKÖS ZOLTÁN

ALFÖLDI MŰVÉSZEK KÖZÖTT

FONTOS SÁNDOR

Több mint tizenkét éve alföldi művészek között élek. Sokukhoz meleg barátság fűz, ami nemcsak az eltelt idő nyomán, hanem az érzelmi és gondolati rokonság kapcsán alakult ki köztünk. Együvértartozásunk szorossá válásában ezeken túl nagy szerepe van annak a sajátos természeti és társadalmi atmoszférának, mely hangulatilag és jellemileg alföldi emberekké tett bennünket. Közös ismertető jegyünk, hogy szűkszavú, nehezen barátkozó, de másokat becsülni tudó, befelé forduló lelkületűek vagyunk. Indulataink néha végletekbe csapóan forróak, mint nyáron a tiszai napsugár, máskor meg a pusztai alkonyathoz hasonlóan, megbékélt csöndesség tölti el bennünket. A táj és ember egymást meghatározó, kölcsönösen alakító tevékenysége jól tükröződik az itteni művészek alkotásain. Különösen az olyan festő munkásságában, mint Fontos Sándoré, aki a Szeged környéki tanyák — főleg Üllés — népének mindennapi életében, gondjaiban és örömeiben „családtagként” osztozik. Az ő pályájáról, törekvéseiről szeretnék most — általa is — szólni, hogy figyelemre

méltó eredményei a mi déli határainkon túl is eljussanak.

*
Fontost elég régóta ismerem, s alkotóművészi vonalat hosszú évek óta figyelemmel kísérem. Viszonyunk az idők során baráti jellegűvé vált, melynek révén a szakmai, testületi kereteken jóval túl, emberileg, érzelmileg is közel kerültünk egymáshoz. Ez lehetőséget adott számomra, hogy a szokásosnál behatóbban megértsem ábrázolásbeli szándékainak tartalmi és formai problémáit. Megrendezésre került tárlatai alkalmával hol újságcikkekben, hol katalógus-előszóban kíséreltem nyomon követni alkotóútját; de természetesen a kettesbeni őszinte feltáráslások vagy a szűkebb kollegiális beszélgetések is módot nyújtottak képeinek elemzésére, munkásságának felmérésére. Mindezekon túl történeti buzgalommal arra sarkallt, hogy tőle is — mint másoktól — rövid feljegyzést kérjek pályafutásáról, mely nála is — követve példaképeit — nemcsak összegezése, de egyben „ars poeticá”-ja is lett művészi céljainak. E nyilvánosságra nem szánt, hozzám intézett soraiból ra-

gadok ki néhány kapcsolódó részletet, tükröztetve gondolatai által festészetének lényegét.

*

„...Ábrázoló-törekvéseim kezdeti szakaszát az 1960-ban megrendezett szegedi képcsarnoki tárlatom summázta. E periódusomba tartozó művek jobbára lírai megnyilvánulások voltak a tanyavilágot magába záró alföldi tájról. Ekkor elsősorban a színhatások foglalkoztattak, s előadásomat az impresszionista látásmód jellemezte. A határ elfekvő síkjait, az ég és föld fényben-ölelkezéseit igyekeztem oldott, levegős kolorittal kifejezni. Később rájöttem, hogy a hangulaton, a pillanatnyi benyomás megrogzításán túl kell haladnom. A bennem egyre sűrűsödő mondanivalók határozottabb formát kívántak. Így lépett előtérbe újabb táj- és figurális alkotásaimon a szerkezet, a képépítés igényének konkretizálása.”

„...Tematikai érdeklődésem is több irányúvá szélesült. Festettem antifasiszta tárgyú kompozíciókat (Haláltábor, Kényszermunkások, Internáltak menekülése), melyeken ellenponttal törekedtem humanisztikus érzéseimet kivetíteni. Van egy sor képem a magyar parasztasszonyokról. Ezek az ember és a föld ősi egységét, harmóniáját akartam szimbolizálni. A falusi nép megható, szinte kultikus jellegű társadalmi érintkezései is nagyon lekötnek. Náluk minden szabályok szerint történik, iratlan törvényeik az idő messzeségébe nyúlnak. A Bál, a Lakodalom, a Disznóölés, a Temetés és más munkáim létrehozásakor ez adott inspiráló erőt. Nem az egyes ember, az egyén pszichológiai kifejezése a célom, hanem az Üllés környéki parasztságról alkotott általános tapasztalataimat igyekszem képileg megformálni. Tárgyköröm harmadik ága az a táj, amelyben élek. Eleinte a természet csak festői látványként tárult elébem. Utóbb a vidék és a köztem lévő kapcsolat személyesebbé vált, s mostanában már a barackfáimról, az én utamról, a mi tarlónkról festek. Különösen a fákat kedvelem, melyek sokszor megindítják képzeletem. Úgy vélem, hogy az 1963-ban rendezett gyűjteményes kiállításom az elmondottak dokumentálása volt.”

„...Ma már — régebbi gyakorlatom túlhaladva — nem „alla prima” festek, hanem képeimet többször átdolgozom, míg meg nem közelítik a bennem elképzelt művet. Ez talán a tartalom hangsúlyozottságát is jelenti. A monda-

nivaló mélysége felé töreksem, míg az ábrázolt felület látomássá, érzékelhető gondolatná nem válik. Ennek érdekében nem spekulatíven, modernista kísérletezésre hajlóan nyúlok az ecsethez, mert alakító szándékomnak szükségyszerűen az előbbiekből következő stílus felel meg. Vagyis egyfajta összefogó konstruktivitás, mely kerüli az öncélúságot és alázatos a lényeggel szemben. Munkamódszerem szigorú, mindig tervszerűen dolgozom, s lépésről lépésre magasabb szintet akarok elérni. Azonban azt is be kell vallanom, sokszor kétségekkel küzdök, hogy erőfeszítéseim mennyiben válnak korszerűvé s egyben időállóvá. Vágyam úgy festeni, hogy mindenki azt érezze: akitől e képek valók, szereti a hazáját és az embereket.”

*

Ha mostanság egy-egy művészről olvasunk, alig tudunk meg valamit a szóban forgó festő vagy szobrász életalakulásáról, emberi körülményeiről, a művészpályára nagyon is kiható viszonylatairól. A tudományosság ürügyén egyre személytelenebbé válik a műtárgyelemzés, sőt az oeuvre-ök alkalmoszerű vizsgálatát is az elvont esztétizálás jellemzi. Pedig Fontos Sándornál — éppúgy mint másoknál — szükséges azokat az összefüggéseket ismernünk, melyek befolyást gyakoroltak és hatnak ma is állandóan fejlődő, mozgásban levő alkotótevékenységére.

A negyvenötödik éve felé közeledő festőnk életútja nehézségekkel terhes volt. A szegedi iparoscsaládból származó Fontos Sándornak hiába javasolták középiskolai tanárai, hogy korán előtűnő rajz tehetségét a Képzőművészeti Főiskolán képeztesse tovább. Atyjának géplakatosi keresetéből csak annyira tellett, hogy fia tanítói oklevelet szerzhessen. De ezzel nem ért sokat, mert nem tudott elhelyezkedni. Álláshiány miatt 1939-ben sorkatonának ment s háromévi tényleges szolgálat után pár hónapig Temerinben tanítószkodott. 1942-ben a háború ismét katonának szólította, s közbejött németországi hadifogságából 1946 nyarán került haza. Az a majdnem nyolc esztendő, melyet a honvédségnél kellett eltöltenie, nagy kiesés volt piktorális fejlődésében. Leszerelését követően falusi pedagógusként Ásotthalomra, majd Pusztaszerre osztották be és e helyeken fogott a festéshez.

*

A zivataros idők megpróbáltatásai által nyomottá vált hangulatát absztrakt-szürrealista módon igyekezett tolmácsol-

FONTOS SÁNDOR: ASSZONY KÖNYVVEL

ni. Kísérletei azonban — a szükséges képzettség hiányában — nem bizonyultak továbbfolytathatóknak. Előlről kellett mindent kezdenie. Az 1948—55 közötti évek az ő számára a képzőművészeti alapismeretek elsajátításának ideje volt. Ezalatt a Szegedi Pedagógiai Főiskolán rajztanári diplomát szerzett. Mesterétől, Vinkler Lászlótól nemcsak sokirányúan magas szakmai, ábrázolásbeli, de haladó szellemű elméleti, esztétikai felkészítést is kapott. 1951-től rendszeresen szerepel a helyi városi, megyei és országos jellegű kiállításokon, valamint a vásárhelyi és békéscsabai tárlatokon. Önálló bemutatkozása — mint ő is említette — először 1960-ban, a szegedi

képcsarnokban volt, 1963-ban pedig a Tornyai János és a Móra Ferenc Múzeumokban rendezett sikeres kiállításokat. Munkássága során a vásárhelyi festőkkel kötött baráti kapcsolatot, mely etikailag arra ösztönözte, hogy hűséges, realis ábrázolója legyen az alföldi nép életének és környezetének. E hivatásának az üllési parasztközött sok év óta becsülettel tesz eleget. Mint az ottani általános iskola vezetője, nemcsak a falusi gyerekek oktatását látja el, de szabad idejében alkotott, markáns festményein hivatottan fejezi ki az őt körülvevő tanyavilág emberi és táji valóságát.

SZELESI ZOLTÁN

ZENEI NAPTÁR

A tavalyi hangversenyévad kiemelkedőbb eseményei a város felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségekhez kapcsolódtak.

Elsőként a *Szegedi Zenebarátok Kórusa* és a budapesti *MÁV Szimfonikus Zenekar* közös koncertje érdemel figyelmet. Nemcsak azért, mert az együttes műsorában két reprezentatív mai magyar mű — *Farkas Ferenc Szent János kútja* című lírikus kantátája és *Szabó Ferenc Föltámadott a tenger* című oratóriuma — kapott helyet, hanem azért is, mert az igen jól megérett és a szerzők számára is nagy örömet jelentő előadás többek között Budapesten is szép sikert aratott. A kórus-tagok lelkes munkáján és a vendégzenekar precíz játékán túl *Szabó Miklóst*, a *Föltámadott a tenger* című szölistáját, s mindenképp *Vaszy Viktort*, a fáradhatatlan és minden rezdülésből zenét formáló karmestert illeti elismerés. Tudnunk kell, hogy a Zenebarátok kórusának pusztán létezése is Vaszy érdeme, s örömmel látjuk, hogy a múlt évi, igazán felejthetetlen Dávid király előadás után a kórus újra szárnyra kapott. Sok hivatásos muzsikussal — tanárral és növendékekkel — kapcsolódott be munkájába, ami a létszárnemelkedés mellett természetesen minőségbeli pluszt is jelent.

A *Zeneművészeti Szakiskolában* tartandó mindig színvonalas hangversenyek közül is kiemelkedett az a három kon-

cert, amely az intézet felszabadulási ünnepségeinek keretében zajlott le. Az első koncerten a Szakiskola kórusai és vonószenekeara szerepelt *Pócsonyi Mária*, illetve *dr. Kiss Ernő* tanár vezényletével, megérdemelten nagy sikerrel, a harmadikon pedig a Szakiskola legjobb növendékei — többek között *Márffy Gabriella* és *Onczay Csaba* — tettek tanúságot magas fokú felkészültségükről.

Külön örömet jelentett a *második est, amelyen a Szakiskola három fiatal tanára mutatkozott be* a szegedi hangversenylátogató közönségnek. Mindhárom fiatal az elmúlt tanévben szerezte meg zeneművészeti főiskolai diplomáját, s mint volt szegedi szakiskolás, ide jött vissza — tanárként. *Joó Csilla* szép és igen kulturált szopránja, *Kedves Tamás* igényes csellójátéka, valamint *Nagy István* pódiumművészi kvalitásokat mutató zongorázása komoly nyereség a Szakiskola és a város zenei élete számára.

Végül, bár nem tisztán csak zenei esemény, meg kell említenünk a Szegedi Nemzeti Színház és a Szegedi Zeneművészeti szakiskola lelkes fiataljainak első operaelőadásait. Az Operastúdió — mint ahogy magát az együttest nevezi — két vígoperát: *Pergolesi Úrhatnám szolgáló* és *Haydn A patikus* című művét mutatta be, várakozáson felüli sikerrel.

VÁNTUS ISTVÁN